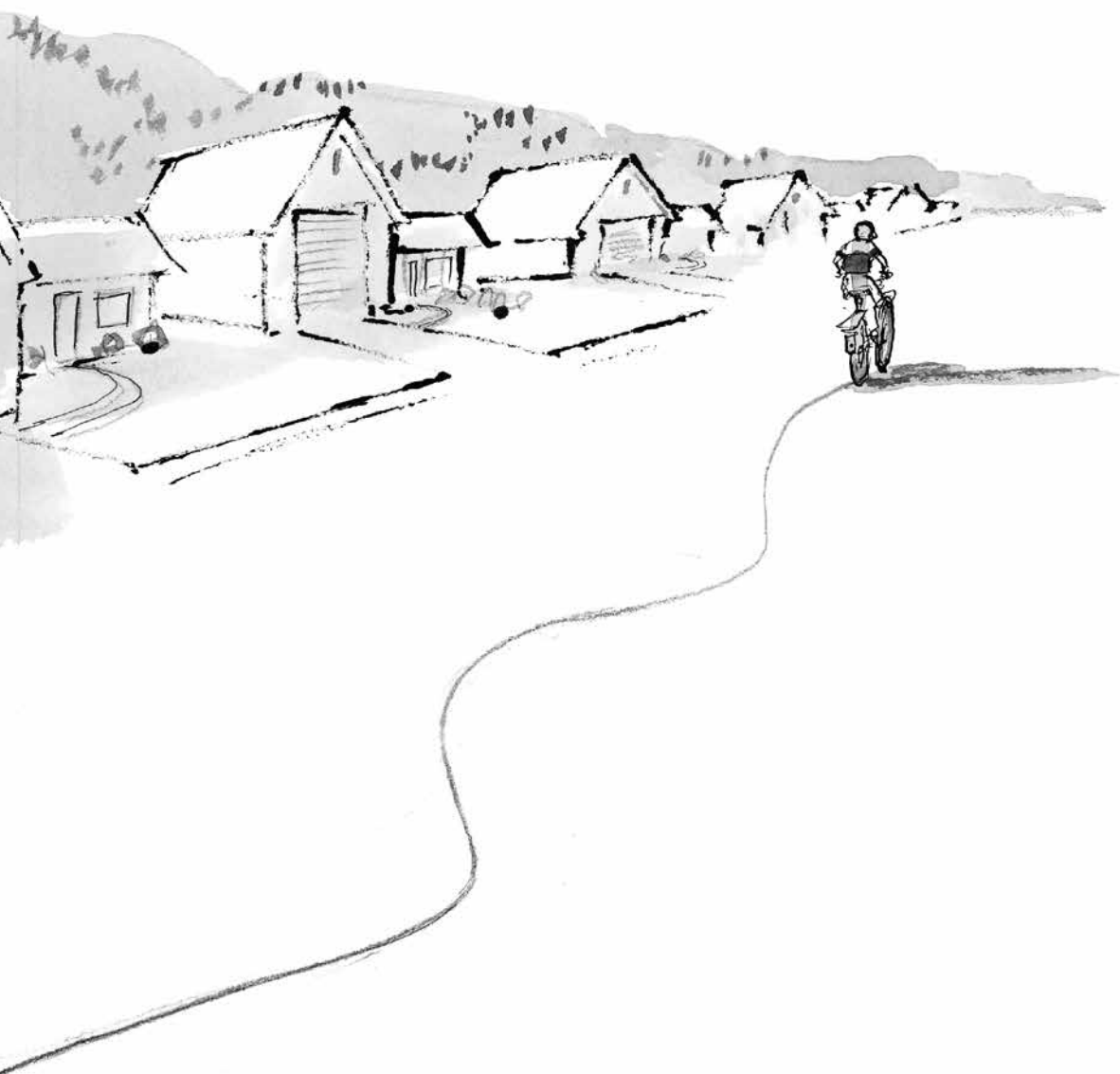






KUĆI PO MRAKU

DEJVID SMOL



Modesty
STRIPOVI

КОМІКО

Beograd • Novi Sad, 2019.

Naslov originala:

David Small
HOME AFTER DARK

Izdavač: Modesty stripovi (edicija Svetski tragovi #13) / Komiko (edicija Meridijani #19)

Urednik: Živojin Tamburić / Vuk Marković

Prava za ovo izdanje © Modesty stripovi / Komiko

Copyright © 2014 by David Small. All rights reserved.

Published by arrangement with W W Norton & Company, Inc.

Prevod: Živojin Tamburić

Predgovor © Zoran Penevski

Pogovor © Miroslav Cmuk

Grafički dizajn: Tatjana Sjekloća

Štampa: AMD sistem

Tiraž: 400

ISBN za Modesty stripove: 978-86-80306-14-8

ISBN za Komiko: 978-86-87919-95-2

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Narodna biblioteka Srbije, Beograd

COBISS.SR-ID 278385420

Sva prava ostaju sa nosiocima autorskih prava i potpuna ili delimična reprodukcija ove knjige mora se dogovoriti sa nosiocima autorskih prava.

Sadržaj

GRČEVI TAME, KAO RAĐANJE..... I-II

Zoran Penevski

KUĆI PO MRAKU.....1-396

Dejvid Smol

TEGOBE ODRASTANJA..... I-II

Miroslav Cmuk

O AUTORU

GRČEVI TAME, KAO RAĐANJE

Na početku priče junak, trinaestogodišnji Rasel, posmatra kako mu se lice menja na kugli novo-godišnje jelke. Njegovi roditelji se svađaju, a on u izobličanim tonovima koji dopiru do njega shvata da prvi put čuje njihove „prave glasove“. I to što junak isključivo čuje emotivni naboj iznad uobičajenog nivoa određuje ton u daljem toku grafičkog romana. U njemu će razlike biti jače, sukobi snažniji, osećanja drastična. Zumiranje u crtežu postaje afektivno, a kadiranje naglo. Sve vreme, likovnost Dejvida Smola nastaje kao sudar suprotnosti: tanka linija je suviše tanka, tamne note su preteške, sivilo se kreće od pitke blizine belini preko blagog kontrasta do nekontrolisanog izliva crnila. Pri tome će najbolji delovi biti kada se unutrašnji bes poveže sa radnjom koja se odvija oko Rasela – poput brisanja šoferšajbne, na primer.



Koliko je stvarnost izobličena

U samoj naraciji, svako ćutanje predstavlja naglašeno odsustvo komunikacije, a svaki kadar bez teksta je amplifikacija praznine. Jianove vežbe, istraživanje po kući, vožnja biciklom, očev trening u garaži, poseta napuštenoj kući – sve su to nemi pokreti koji naizgled predstavljaju pripovedni predah, meditativni odmor od nasrtaja stvarnosti, a zapravo su vezivna nit ka složenijim, nagomilanim tenzijama u junaku priče: to su koraci ka upoznavanju granica sopstvenog bića.

Tako dolazimo do nepremostive granice bića – smrti, a ona je uvek negde oko samog junaka. Na početku Rasel vidi psa lutalicu, ali otac ne želi da ga uzmu sa sobom. Pas kreće za njima, nevino i radoznalo, ali ga pregazi kamion. U lokalnim novinama neprekidno se govori o mrtvim životinjama, o „ubici životinja“, a on nailazi na mrtve mačiće. U snu njegova bojazan od socijalne propasti, od društvenog neuspeha, pretvorena je u bacanje u lavlju kavez. Smrt je strah od neuspeha, ona je etida nemoći. Kada ga maltretiraju klinici, on se priklanja slabiću koji ga uči da bude nevidljiv. Smrt je očigledna nevidljivost.

U svetu punom otuđenosti, bliskost može biti pogrešno protumačena kao ljubav, pa pobuđeni osećaji prema drugom dečaku mogu samo da predstavljaju problem. Mrak ćebeta se na stranici 201 pretvara u tunel koji vodi do Kurta, željenog, potencijalnog ljubavnika. Ali to će za junaka ujedno biti i smrt homoerotske težnje. Štaviše, Rasel će otkriti da je Kurt pravi „ubica životinja“. Ali kada Kurt napadne jednog dečaka da bi na njega svalio krivicu, Rasel neće pomoći ni prebijenom dečaku niti je pomogao njegovoj baki, niti će obznaniti istinu već će se prikloniti Kurtovoj snazi. Rasel zna da je govno.



Civilizacija u jednom kadru

Priča o naizgled taksativnom beleženju događaja pri odrastanju tinejdžera u američkoj provinciji sredinom XX veka zapravo je niz susreta Rasela sa spoznajom da smrt poprima svakakva oblička tame:

Smrt je strah od toga da se bude drugačiji. Smrt je strah od davljenja u plimskom talasu. Smrt je odlazak oca. Smrt je odlazak u mračni tunel po lopticu za bejzbol koju su drugi bacili. Smrt je biti bezvredno govno. Smrt su stepenice u mraku.

Otuda, ako je odrastanje tek niz malih smrti, ulazak u život bio bi pokušaj da se napusti teritorija tame. Rasel bi da ode nekud gde će sve „tamo biti novo, iskreno, čisto i slobodno“, ali da bi uopšte mogao da ode, mora da najpre ukrade novac. Uzima ga od Kineza, jedinog lika koji ne govori i bračnog para koji je blagonaklon prema njemu.

Međutim, svaka želja za promenom je želja za uništenjem. Za razaranjem prethodnog života.

„Želim da živim a da ne povređujem druge“, kaže Rasel. Ali to je moralna začkoljica na koju on nema odgovor.

U traganju za istinom, Rasel ponovo vidi svoje izobličeno lice gledajući kašiku. Kao da nam Smol govori da je umetnost ogledalo koje ne prikazuje naše pravo lice.



Junak usred mraka

Početak i kraj grafičkog romana spajaju se u neočekivanoj spoznaji da su Rasel i stari Kinez zapravo identični: oni su imigranti života, usamljeni i neprilagođeni ispaštaoci zbog svoje različitosti, krivci upućeni jedan na drugog.

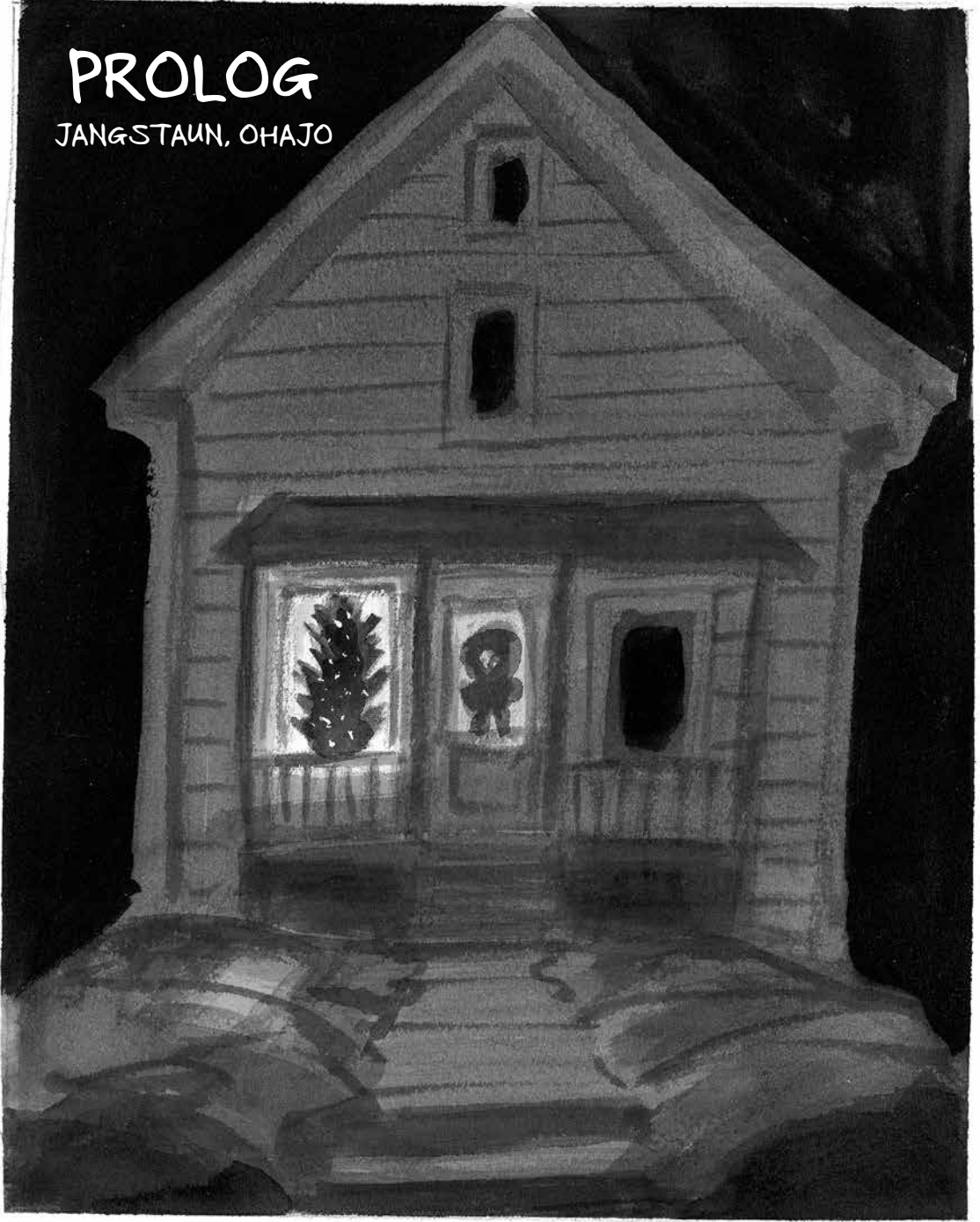
Ovo je priča o slabosti, ali to nije slaba priča. Ona obuhvata životne sokove. A život je preklapanje sudbina. Život je povratak nakon tumanjanju po crnom bespuću. To je dolazak kući po mraku. Kući nakon mraka.

Zoran Penevski, pisac, scenarista, esejista

ZA MAJKA KLEIMA, KEVINA BREDIJA, MARKA GANA I BRED A ZELERA,
ZA NJIHOVE USPOMENE,
I, KAO I UVEK,
ZA MOJU SUPRUGU, SARU,
ZBOG NJENE LJUBAVI, NJENOG STRPLJENJA I NJENE IZDRŽLJIVOSTI.

PROLOG

JANGSTAUN, OHAJO



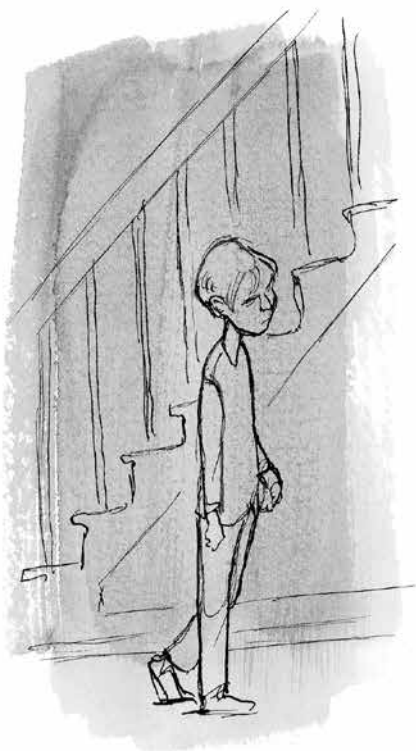
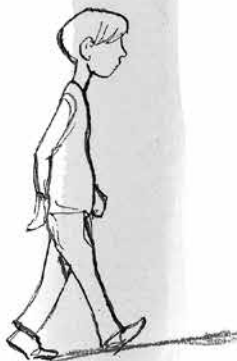


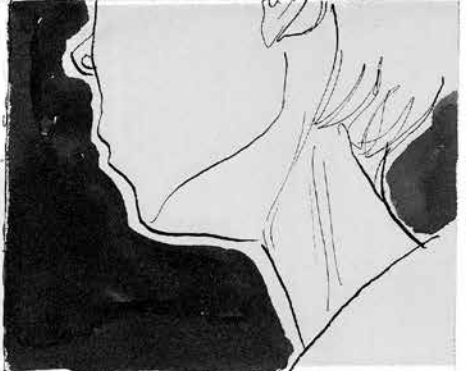
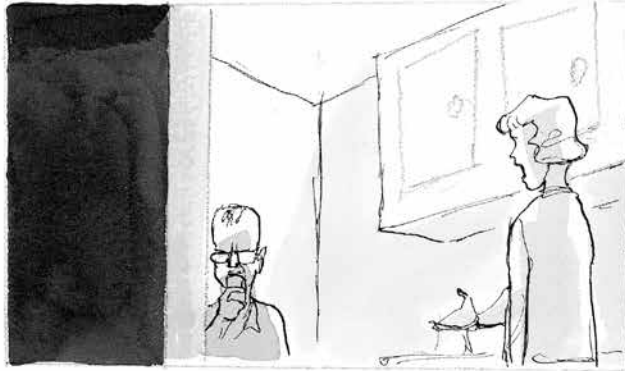






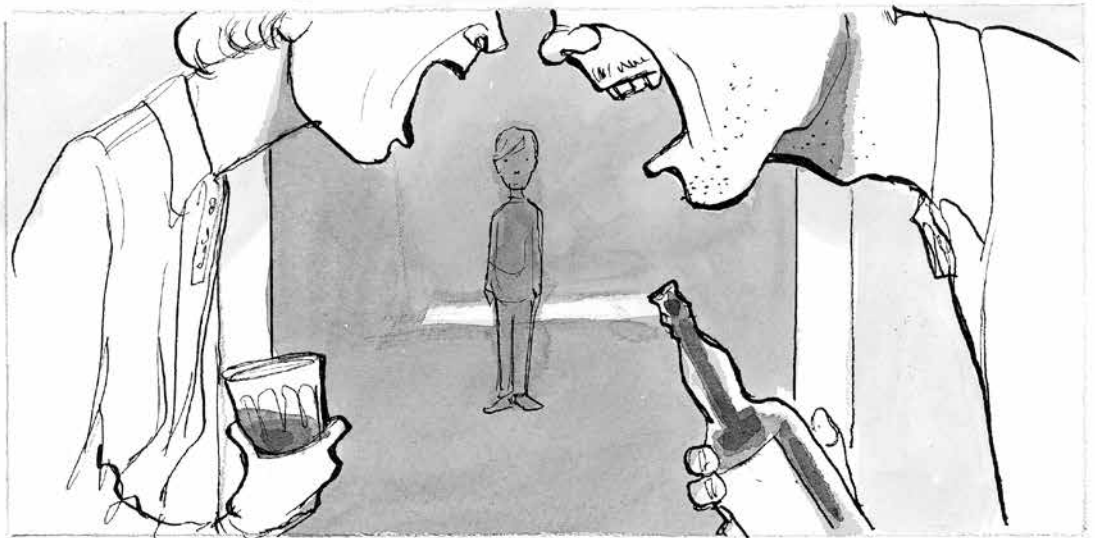






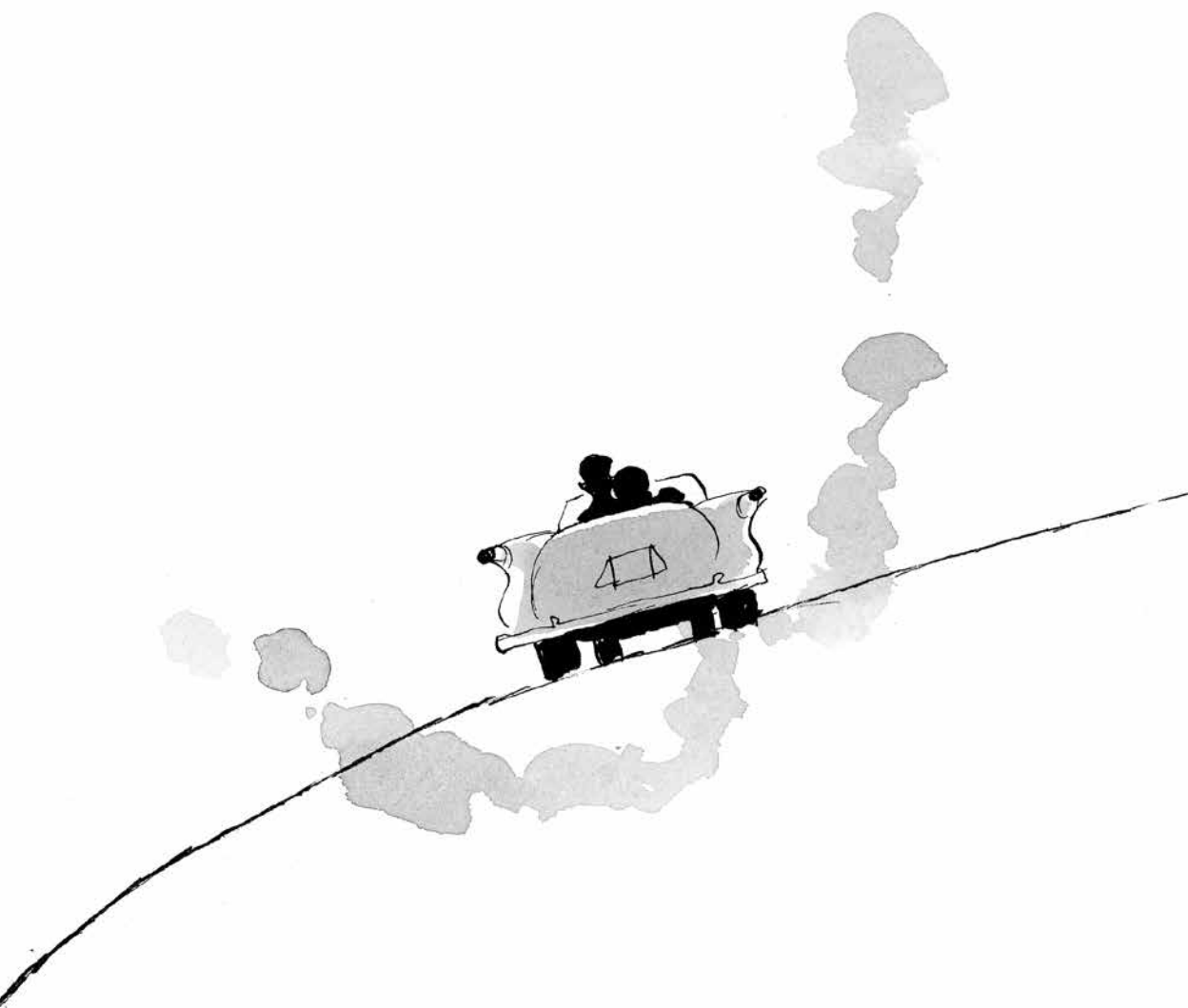
TE NOĆI, KADA SU
VRISKA I DRANJE
POČELI, BILO JE
KAO DA PRVI
PUT ČUJEM PRAVE
GLASOVE MOJIH
RODITELJA.







TOG LETA MAMA
JE OTIŠLA SA OLIJEM
DŽEKSONOM (POZNATIM NA
FUDBALSKOM TERENU KAO
„AKCIJA DŽEKSON“), TATINIM
NAJBOLJIM PRIJATELJEM.



TATA JE ODLUČIO DA SE
ODSELIMO U KALIFORNIJU.

POSLE UČEŠĆA U KOREJSKOM
RATU, PA ZATIM RAZVODA,
MISLIM DA JE MOGAO SAMO
DA RAZMIŠLJA O SUNCU,
PESKU I BRONZANIM TELIMA.

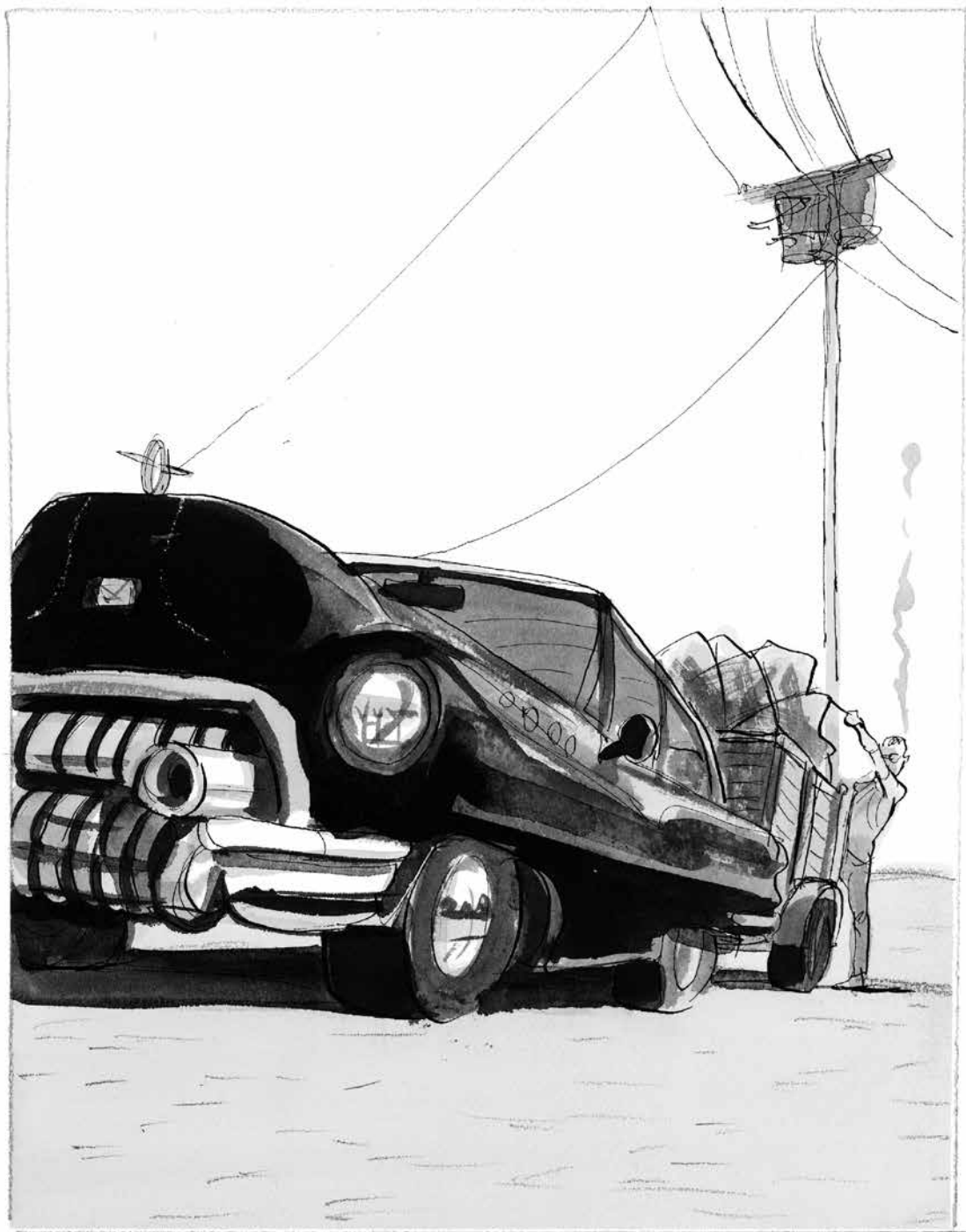


PRVO POGLAVLJE









TATA JE IMAO STARIJU
SESTRU U PASADENI,
MOJU TETKU DŽUN,
KOJU NIKADA NISAM
UPOZNAO.



ŽIVEĆEMO SA NJOM, DOK
ON NE NAĐE POSAO,
KAZAO MI JE. SVE JE
DOGOVORENO, KAZAO JE.

